

Kiều hối từ đâu về Việt Nam nhiều nhất?

Trần Dạ Dũng

Sau khi đã tìm hiểu căn cứ nguồn gốc số 16,7 tỉ USD kiều hối trong năm 2019, người ta vẫn không tìm được nguồn gửi 'chính danh' từ đâu là nhiều nhất? Ngày 26/12/2019 tại Hà Nội, phó Chủ nhiệm Ủy ban Nhà nước Lương Thanh Nghị nói hiện có khoảng 3.000 doanh nghiệp của người Việt Nam ở nước ngoài đang hoạt động đầu tư trên cả nước, với tổng số vốn góp và vốn đăng ký là 4 tỉ USD tập trung chủ yếu ở các thành phố và trung tâm kinh tế lớn. Theo ông Nghị, năm 2019, lượng kiều hối gửi về Việt Nam ước lượng 16,7 tỉ USD, trong đó TP.HCM nhận lượng kiều hối cao nhất là 5,6 tỉ USD.

Ngoài số kiều hối 4 tỉ USD vốn đầu tư làm ăn tại Việt Nam, thì 12,7 tỉ USD còn lại từ đâu đến?

Kiều hối tăng nhờ người Việt bỏ nước ra đi?

Theo báo cáo về "Di trú và kiều hối" hàng năm do Ngân hàng Thế giới (World Bank - WB) đưa ra, thì kiều hối là tiền chuyển từ những người đang trú ngụ hay lao động ở nước ngoài về cho thân nhân của họ tại quê nhà. Thống kê của Công ty kiều hối Ngân hàng Sài Gòn Thương tín (SBR) – cho biết kiều hối tại SBR đã tăng mạnh 200 – 300%. Trước kia kiều hối thường là tiền trợ cấp người thân nhưng ngày nay kiều hối còn đến từ những người xuất khẩu lao động và đầu tư kinh doanh.

Kiều hối hỗ trợ người thân đã giảm do thu nhập người dân trong đã tăng nên nhu cầu viện trợ không còn cần nhiều như trước. Hơn nữa thể hệ những người trong nước tiếp nhận kiều hối đã quá vắng ồng thời những người bỏ nước ra đi cũng không còn nhiều người thân ở quê nhà... Trong khi đó kiều hối gửi về bởi những người xuất khẩu lao động tăng mạnh vì số lượng xuất khẩu lao động gia tăng bình quân 10 – 15% mỗi năm. Số kiều hối này đa số từ Đài Loan, Nhật, Malaysia, Hàn Quốc, UAE... và một số quốc gia Đông Âu, Anh quốc, Pháp, Đức quốc và Bắc Âu

Theo WB, ngoài chênh lệch lãi suất giữa ngoại tệ và tiền đồng, chi phí dịch vụ kiều hối tại Việt Nam khá thấp. Kiều hối gửi về Việt Nam chịu chi phí chuyển tiền bằng 0,05% số tiền chuyển, với tối đa không quá 200 USD. Đồng thời, người thụ hưởng kiều hối có thể nhận bằng tiền Việt hay ngoại tệ tùy ý và không phải đóng thêm thuế nên khuyến khích người gửi về. Các ngân hàng thương mại cũng chạy đua trong việc phát triển các dịch vụ chuyển kiều hối như giao tiền tận nhà nên hình chuyển tiền 'chui' bây giờ không còn được ưa chuộng.

Mặt trái của vụ kiều hối gia tăng mỗi năm

Ghi nhận tại TP.HCM cho thấy người dân Sài Gòn vẫn giữ thói quen thích sở hữu ngoại tệ USD, và kiều hối chủ yếu được chuyển đổi sang tiền Việt qua các tiệm vàng tư nhân. Như vậy về mặt vĩ mô, nguồn kiều hối chuyển về Việt Nam làm gia tăng sự thanh toán bằng ngoại tệ ròng (NFA), gây khó khăn cho Ngân hàng Nhà nước trung ương trong việc kiểm soát tiền tệ. Mặt khác, kiều hối bán ra chợ đen sẽ làm trầm trọng thêm tình trạng đô la hóa trong nền kinh tế; và đó là cơ hội dùng ngoại tệ để hối lộ, 'lợi quả' các quan chức nhà nước sau những cú áp phe làm ăn hay mua bán chức tước ở hậu trường. Ngoài ra, kiều hối đổ vào Việt Nam phần lớn là ến tay các hộ gia đình, việc họ đem tiêu dùng có thể đã góp phần làm mất thăng bằng cung – cầu hàng hóa khiến lạm phát dễ xảy ra.

Một phúc trình của Hiệp hội xuất khẩu lao động Việt Nam cho biết trong 11 tháng đầu năm năm 2019 có 132.802 lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài, tăng 1,32% so với 11 tháng đầu năm 2018. Riêng trong tháng 11/2019, các doanh nghiệp đã cung ứng được 14.772 lao động, tăng 2.58% so với cùng kỳ năm trước. (http://vamas.com.vn/tong-quan-tinh-hinh-cung-ung-lao-dong-viet-nam-di-lam-viec-o-nuoc-ngoai-trong-11-thang-nam-2019_t221c657n44768).

Bình quân thu nhập của một người đi lao động ở nước ngoài là 500 USD/ tháng ở thị trường Trung Đông; 800-1.000 USD ở Đài Loan; 1.300 – 1.400 USD ở Nhật Bản; 1.700 USD ở Hàn Quốc. Một số thị trường châu Âu mức thu nhập của người lao động cũng đạt 700 – 1.000 USD. Sự gia tăng số lượng lao động làm việc ở nước ngoài có thu nhập cao đưa Việt Nam trở thành một trong số những nước có lượng kiều hối lớn. Cụ thể,

từ năm 2010 đến nay, mỗi năm lượng tiền người lao động gửi về nước 2 – 2,5 tỉ USD, với mức tăng trung bình mỗi năm là 6 – 7%.

Dù sao người ta vẫn chưa hẳn không biết được nguồn gửi nào là nhiều nhất?

Va ly 3 triệu Mỹ kim ‘tiền tươi’ biếu ngài Nguyễn Bắc Sơn

Ủy ban Nhà nước về người Việt Nam ở nước ngoài, cho biết có 4,5 triệu người Việt Nam ở nước ngoài. Nếu loại trừ 2,5 tỉ USD kiều hối do lao động ở xứ người gửi về và 4 tỉ USD gọi là “vốn góp và vốn đầu tư làm ăn tại Việt Nam”, thì còn 10,2 tỉ USD do Việt kiều gửi về, và nếu tính bình quân thì mỗi Việt kiều trên toàn thế giới gửi gần 2.000 USD về mỗi năm. Con số này có hợp lý không khi mà gia đình người Việt thuộc tầng lớp trung lưu ở Mỹ, mỗi năm khó mà dành dụm được 10.000 USD.

Lúc chưa vướng vòng lao lý, nhà báo Phạm Chí Dũng đã đối chiếu các số liệu kiều hối từ nhiều nguồn trong lẫn ngoài nước, và ông đã cho rằng có điều gì khó hiểu trong cả số liệu cũng như nguồn gốc kiều hối được công bố. Và ông không loại trừ hoạt động rửa tiền núp bóng kiều hối. Ông Phạm Chí Dũng cho rằng trong những vụ làm ăn bất chính, như trường hợp các công ty nước ngoài muốn đầu tư trực tiếp hoặc xuất nhập khẩu tại Việt Nam thì phải trả cho phí cho nhà nước và một phần chi phí này được “lại quả” cho quan chức sở tại bằng tiền để ở ngoại quốc. Những quan chức ấy tất nhiên muốn chuyển tiền về nước và cách đơn giản nhất là dùng hình thức kiều hối...

Va ly 3 triệu Mỹ kim ‘tiền tươi’ mà ông Phạm Nhật Vũ đã mang hiếu hỉ ngài bộ trưởng Nguyễn Bắc Sơn để ông Sơn mang về nhà cho vợ con, có thể số ngoại tệ này cũng đã được kể trong tổng số kiều hối hàng năm.